Bijlage 1 addendum programmabegroting 2027-2030

In lijn met verschillende technische vragen is er de auditcommissie afgesproken om de belangrijkste financiële tabellen uit de begroting aan te vullen met de financiële wijziging van het CWP. Onderstaand vindt u de gewijzigde financiële tabellen, en de verwerking van het CWP. Tevens hebben wij een fout in het kasstroomoverzicht hersteld, waarop wij via een raadsvraag zijn gewezen. U vindt onderstaand:

-De gewijzigde kengetallen in de paragraaf Weerstandsvermogen en Risicobeheersing
-De gewijzigde tabellen in de paragraaf Financiering
-Het gewijzigde overzicht van baten en lasten per programma
-De gewijzigde geprognosticeerde balans
-Het gewijzigde EMU-saldo

In het aangepaste tekstuele deel ‘beoordeling onderlinge verhouding kengetallen’ in onderdeel 3.2 vindt u een aangepaste analyse.

3.2 Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Beoordeling onderlinge verhouding kengetallen
Op de navolgende bladzijden zijn de vanuit het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) voorgeschreven gewijzigde kengetallen nader uitgewerkt. De belangrijkste kengetallen voor de beoordeling van de financiële positie van de gemeente zijn de schuldquote en de solvabiliteit. Die geven een indicatie of de kapitaallasten en mogelijke tegenvallers in de begroting kunnen worden opgevangen. Maar voor een juiste beoordeling moeten alle kengetallen in samenhang worden bezien. Juist gezamenlijk en in hun onderlinge verhouding geven deze cijfers een goed beeld van de financiële gezondheid van gemeente Westland.

De uitgangspunten voor de schuldquote en solvabiliteit ultimo 2025 waren in de basis gezond. Ten opzichte van de stand in de jaarrekening 2025 nemen de vaste schulden in onze huidige begroting met € 138 miljoen toe tot een niveau van circa € 466 miljoen per eind 2030. Deze toename wordt mede veroorzaakt door de investeringen in de Flora Gebiedsontwikkeling. De schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen bereikt in de periode tot en met 2030 in 2028 een piek van 128,3%, waarna deze weer afneemt. In het Gemeenschappelijk Toezichtskader (GTK) is voor de schuldquote een signaleringswaarde bepaald van 130%. De toename van de vaste schuld wordt ook beïnvloed door het aan- of verkopen van gronden. Dit komt tot uitdrukking in het kengetal grondexploitatie. Indien dit kengetal toeneemt worden per saldo gronden aangekocht (waarmee de schuld toeneemt). Andersom leiden opbrengsten uit grondverkopen ertoe dat dit kengetal lager wordt en dempen daarentegen de schuldtoename. Dit maakt duidelijk dat de schuldontwikkeling mede afhankelijk is van de mutaties in de grondvoorraden. Naar de huidige inzichten daalt het kengetal grondexploitaties van 38,9% per eind 2025 tot 13,5% per eind 2030.
Geplande investeringen zorgen ervoor dat de eigen vermogenspositie van de gemeente de komende jaren afneemt, de schuldpositie neemt toe. Een relatief groter deel van de bezittingen wordt gefinancierd met vreemd vermogen. Daardoor neemt ook de solvabiliteitsratio over de jaren af van 39,2% ultimo 2025, naar 30,2% aan het einde van de begrotingsperiode. Dit blijft boven de signaleringswaarde van 20% zoals bepaald in het Gemeenschappelijk Toezichtskader (GTK) en dat is gunstig.

Het kengetal voor de begrote woonlasten, de belastingcapaciteit voor de Westlandse inwoners, zal in 2027 naar verwachting 111,5% bedragen ten opzichte van het landelijke gemiddelde. Over 2025 was dit nog 102,7%.

Hoewel het algemene beeld van de financiële gezondheid van de gemeente, als gevolg van de grote investeringsopgave, de komende jaren tijdelijk verslechtert, blijven de financiële kengetallen na verwerking van de financiële effecten van de investeringen binnen de VNG-normen. De voortgang in geplande afname van grondvoorraden is hierbij een risico. Er blijft wel nog ruimte over om de inkomsten uit woonlasten te verhogen om tegenvallers op te vangen.
Voor nadere informatie per kengetal zie de volgende bladzijden.

Gewijzigde financiële kengetallen

Netto schuldquote

Begroting 2027:

Netto schuldquote	Werkelijk 2025	Begroot 2026	Begroot 2027	Begroot 2028	Begroot 2029	Begroot 2030
A Vaste Schulden	327.499	429.641	497.816	486.784	416.326	364.545
B Netto vlottende schuld	32.386	56.303	56.303	56.303	56.303	56.303
C Overlopende passiva	65.276	61.782	61.782	61.782	61.782	61.782
D Uitzettingen > 1 jaar	0	0	0	0	0	0
E Uitzetting < 1 jaar	32.195	32.195	32.195	32.195	32.195	32.195
F Liquide middelen	13	0	0	0	0	0
G Overlopende activa	30.274	30.274	30.274	30.274	30.274	30.274
Totaal netto schuld	**362.679**	**485.257**	**553.432**	**542.400**	**471.942**	**420.161**
H Totaal baten (excl. re-serves)	428.295	429.205	445.872	439.185	459.423	469.501
Netto schuldquote (A+B+C-D-E-F-G)/H * 100%	**84,7%**	**113,1%**	**124,1%**	**123,5%**	**102,7%**	**89,5%**

Begroting 2027 + CWP:

Netto schuldquote	Werkelijk 2025	Begroot 2026	Begroot 2027	Begroot 2028	Begroot 2029	Begroot 2030
A Vaste Schulden	327.499	429.641	514.317	529.621	507.743	465.502
B Netto vlottende schuld	32.386	56.303	56.303	56.303	56.303	56.303
C Overlopende passiva	65.276	61.782	61.782	61.782	61.782	61.782
D Uitzettingen > 1 jaar	0	0	0	0	0	0
E Uitzetting < 1 jaar	32.195	32.195	32.195	32.195	32.195	32.195
F Liquide middelen	13	0	0	0	0	0
G Overlopende activa	30.274	30.274	30.274	30.274	30.274	30.274
Totaal netto schuld	**362.679**	**485.257**	**569.933**	**585.237**	**563.359**	**521.118**
H Totaal baten (excl. re-serves)	428.295	429.205	446.622	439.935	460.173	470.251
Netto schuldquote (A+B+C-D-E-F-G)/H * 100%	**84,7%**	**113,1%**	**127,6%**	**133,0%**	**122,4%**	**110,8%**

Netto schuldquote na verstrekte leningen

Begroting 2027:

Uitleenquote	Werkelijk 2025	Begroot 2026	Begroot 2027	Begroot 2028	Begroot 2029	Begroot 2030
A Verstrekte leningen	18.392	19.591	20.240	20.839	21.188	21.537
B Totaal baten (excl. reserves)	428.295	429.205	445.872	439.185	459.423	469.501
Uitleenquote (A/B)*100%	**4,3%**	**4,6%**	**4,5%**	**4,7%**	**4,6%**	**4,6%**

Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	Werkelijk 2025	Begroot 2026	Begroot 2027	Begroot 2028	Begroot 2029	Begroot 2030
A Netto schuldquote	84,7%	113,1%	124,1%	123,5%	102,7%	89,5%
B Uitleenquote	4,3%	4,6%	4,5%	4,7%	4,6%	4,6%
Netto gecorrigeerde schuldquote (A-B)	**80,4%**	**108,5%**	**119,6%**	**118,8%**	**98,1%**	**84,9%**

Begroting 2027 + CWP:

Uitleenquote	Werkelijk 2025	Begroot 2026	Begroot 2027	Begroot 2028	Begroot 2029	Begroot 2030
A Verstrekte leningen	18.392	19.591	20.240	20.839	21.188	21.537
B Totaal baten (excl. reserves)	428.295	429.205	446.622	439.935	460.173	470.251
Uitleenquote (A/B)*100%	**4,3%**	**4,6%**	**4,5%**	**4,7%**	**4,6%**	**4,6%**

Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	Werkelijk 2025	Begroot 2026	Begroot 2027	Begroot 2028	Begroot 2029	Begroot 2030
A Netto schuldquote	84,70%	113,10%	127,6%	133,0%	122,4%	110,8%
B Uitleenquote	4,30%	4,60%	4,5%	4,7%	4,6%	4,6%
Netto gecorrigeerde schuldquote (A-B)	**80,40%**	**108,50%**	**123,1%**	**128,3%**	**117,8%**	**106,2%**

Solvabiliteitsratio

Begroting 2027:

Solvabiliteitsratio	Werkelijk 2025	Begroot 2026	Begroot 2027	Begroot 2028	Begroot 2029	Begroot 2030
A Eigen vermogen	306.997	304.388	304.145	301.227	302.259	306.921
B Balanstotaal	783.329	903.282	972.444	959.782	891.822	847.162
Solvabiliteitsratio (A/B)*100%	**39,2%**	**33,7%**	**31,3%**	**31,4%**	**33,9%**	**36,2%**

Begroting 2027 + CWP:

Solvabiliteitsratio	Werkelijk 2025	Begroot 2026	Begroot 2027	Begroot 2028	Begroot 2029	Begroot 2030
A Eigen vermogen	306.997	304.388	295.884	284.927	280.135	277.771
B Balanstotaal	783.329	903.282	980.684	986.319	961.115	918.969
Solvabiliteitsratio (A/B)*100%	**39,2%**	**33,7%**	**30,2%**	**28,9%**	**29,1%**	**30,2%**

Structurele exploitatieruimte

Begroting 2027:

Structurele exploitatieruimte	Omschrijving	Werkelijk 2025	Begroot 2026	Begroot 2027	Begroot 2028	Begroot 2029	Begroot 2030
A	Structurele lasten	377.895	422.303	443.207	439.638	455.935	462.393
B	Structurele baten	400.975	424.006	444.649	437.971	458.217	468.295
C	Structurele toevoegingen aan reserves	173	1.496	171	163	154	146
D	Structurele onttrekkingen uit reserves	4.050	3.853	3.864	3.865	3.870	3.863
Totaal structureel resultaat		**26.975**	**4.060**	**5.136**	**2.036**	**5.998**	**9.611**
E	Totale baten (excl. reserves)	428.295	429.205	445.872	439.185	459.423	469.501
Structurele exploitatieruimte (B-A)+(D-C)/E		**6,3%**	**0,9%**	**1,2%**	**0,5%**	**1,3%**	**2,0%**

Begroting 2027 + CWP:

Structurele exploitatieruimte	Omschrijving	Werkelijk 2025	Begroot 2026	Begroot 2027	Begroot 2028	Begroot 2029	Begroot 2030
A	Structurele lasten	377.895	422.303	448.344	446.293	462.340	470.000
B	Structurele baten	400.975	424.006	445.399	438.721	458.967	469.045
C	Structurele toevoegingen aan reserves	173	1.496	171	162	154	154
D	Structurele onttrekkingen uit reserves	4.050	3.853	3.864	3.865	3.870	3.863
Totaal structureel resultaat		**26.975**	**4.060**	**749**	**-3.869**	**343**	**2.754**
E	Totale baten (excl. reserves)	428.295	429.205	446.622	439.935	460.173	470.251
Structurele exploitatieruimte (B-A)+(D-C)/E		**6,3%**	**0,9%**	**0,2%**	**-0,9%**	**0,1%**	**0,6%**

3.4 Paragraaf Financiering

Aanpassingen paragraaf Financiering.

Paragraaf Financiering

In deze paragraaf behandelen we het geldstromenbeleid van de gemeente. Dit gaat vooral over het gemeentelijke (bank)saldobeheer en de financiering. In het verlengde daarvan komt ook de schuldontwikkeling aan bod alsmede het beheersen van de renterisico's die verbonden zijn aan kortlopende en langlopende schulden. Daarnaast gaan we in op de verstrekte geldleningen en borgstellingen en de daaruit voortvloeiende kredietrisico's.

De uitvoering van de treasuryfunctie wordt sterk beïnvloed door de ontwikkelingen op de geld- en kapitaalmarkt en is gebonden aan wettelijke normen.

Treasuryfunctie

De Gemeentewet en de Wet financiering decentrale overheden (Wet fido) stellen de kaders voor een verantwoorde, prudente en professionele inrichting en uitvoering van de treasuryfunctie van decentrale overheden. De treasuryfunctie wordt hier gedefinieerd als:

Het sturen en beheersen van, het verantwoorden over en het toezicht houden op: de financiële vermogenswaarden, de financiële geldstromen, de financiële posities en de hieraan verbonden risico's.

De treasuryfunctie gaat daarmee over de wijze waarop de gemeente financiering aantrekt ten behoeve van de uitvoering van haar programmabegrotingen en investeringsopgaven. De specifieke kaders voor gemeente Westland zijn vastgelegd in de Financiële Verordening. Vervolgens is in het Treasury Statuut en de Beleidsregels Garanties en Borgstellingen het beleid voor de financieringsfunctie verder uitgewerkt.

De treasuryuitvoering is gericht op een prudente, risicomijdende taakuitvoering ten behoeve van de Westlandse publieke taak. Daarmee draagt Treasury bij aan de financiële continuïteit van de gemeente op korte en lange termijn.

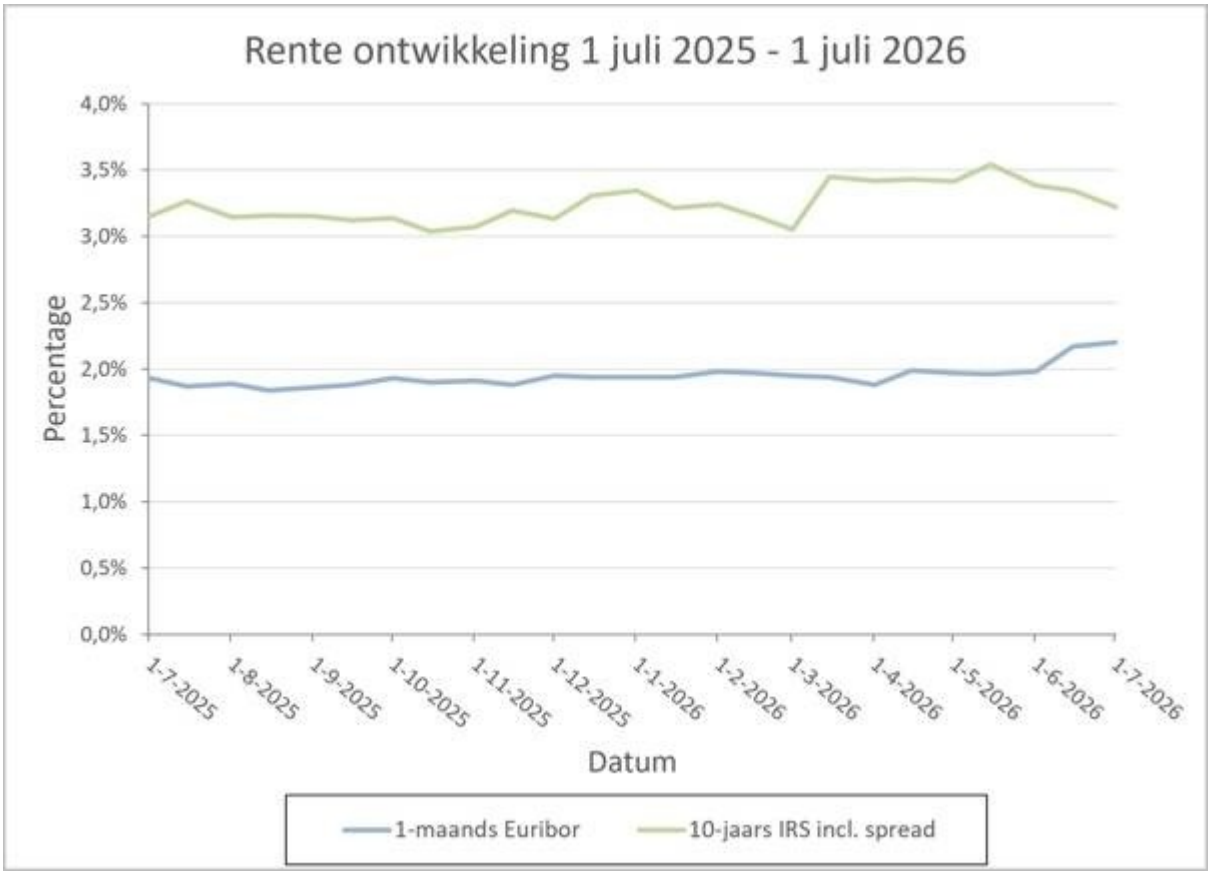
Renteontwikkeling

De ontwikkelingen op de geld- en kapitaalmarkt bepalen onder andere de hoogte van onze rentekosten. Uit onderstaande grafiek blijkt dat het beeld van de korte en lange termijn rentes voor de Nederlandse publieke sector gedurende het afgelopen jaar redelijk stabiel is geweest.

De 1-maands Euribor rente, die sterk onder invloed staat van de rentebeslissingen van de Europese Centrale Bank (ECB), bewoog zich het afgelopen jaar rond een niveau van iets onder de 2%. Na de medio juni 2026 door de ECB doorgevoerde renteverhoging kwam de 1-maands Euribor per begin juli 2026 uit rond 2,2%. Deze rente is de referentie voor renteafrekeningen met onze huisbankier en voor de vergoeding over een aangehouden saldo dat we eventueel in de Schatkist aanhouden.

Voor lange financiering wordt doorgaans de 10-jaars rente voor fixe leningen als referentie gezien. De leentarieven (marktrente + opslagen) voor dergelijke leningen bewogen zich over de periode van medio 2025 tot en met begin maart tussen de 3,1% en 3,3%. De onzekerheden die verbonden waren aan onder andere de oorlog tussen de VS en Iran leidde tot het oplopen van de rente tot circa 3,5%. In de loop van juni 2026 waren er in dat conflict tekenen van ontspanning, waarop de rente weer wat daalde. Per begin juli was de rente weer terug op een niveau van circa 3,2%. 10-jaars

lineaire leningen (inclusief opslag) konden per medio 2026 worden aangegaan tegen circa 3,0% ofwel ongeveer 0,2 procentpunt lager dan fixe leningen.

Op basis van bovenstaande ontwikkelingen rekenen wij in de begroting 2027 met rentepercentages tussen 3,5% en 4% voor toekomstige financieringen.

Externe financieringsmiddelen

Het aangaan van leningen maakt het mogelijk om de gewenste ontwikkelingen in de samenleving te realiseren. Het schuldrestant voor langlopende leningen is per 1 januari 2027 voorzien op € 429,4 miljoen. Voor 2027 wordt een verhoging van de schuldpositie voorzien van € 84,7 miljoen naar een bedrag van € 514,1 miljoen ultimo 2027.

Over de periode 2028 tot en met 2030 wordt per saldo een afname van de langlopende leningschuld voorzien van € 48,8 miljoen waarna deze naar verwachting per eind 2030 circa € 465,3 miljoen bedraagt. De afname van de financieringsbehoefte vanaf 2028 vloeit voor een belangrijk deel voort uit de begrote grondverkopen. De gepresenteerde cijfers in de tabel hieronder zijn gebaseerd op een realistisch model ten aanzien van de investeringsuitgaven van het MIP en de Flora Gebiedsontwikkeling.

(bedragen x € 1.000)

Ontwikkeling langlopende leningen	2026	2027	2028	2029	2030	Totaal
Saldo per 1 januari	**327.302**	**429.444**	**514.120**	**529.424**	**507.546**	
Aflossingen	-60.742	-41.513	-40.560	-33.164	-42.241	**-218.220**
Financieringsbehoefte	162.884	126.189	55.864	11.286	0	**356.223**
Saldo per 31 december	**429.444**	**514.120**	**529.424**	**507.546**	**465.305**	

Ontwikkeling langlopende leningen	2026	2027	2028	2029	2030	Totaal
Mutatie schuldpositie	102.142	84.676	15.304	-21.878	-42.241	**138.003**

75% van de financieringsbehoefte die voortvloeit uit de investeringen in de Flora Gebiedsontwikkeling, is reeds in 2024 ingedekt. Het totaal hiermee gemoeide bedrag was € 78,5 miljoen, waarvan € 16 miljoen daadwerkelijk in 2024 is opgenomen. De overige € 62,5 miljoen betrof leningen met uitgestelde stortingen. Dat betekent dat van deze leningen weliswaar in 2024 de rentepercentages en de voorwaarden zijn overeengekomen maar dat de betreffende leningen pas in de jaren 2025 tot en met 2029 zijn of worden gestort. Dit is gedaan om het risico van een toekomstige rentestijging af te dekken. Van de genoemde € 62,5 miljoen is per begin 2025 en begin 2026 in totaal € 31,5 miljoen reeds gestort. De overige € 31 miljoen worden gestort verdeeld over de jaren 2027 tot en met 2029.

Voor het aantrekken van financiering gaan wij voor nu en de komende jaren uit van de volgende rentepercentages:

Omschrijving	2026	2027	2028	2029	2030
Voor kortlopende financiering	2,00%	2,00%	2,00%	2,00%	2,00%
Voor langlopende financiering	3,50%	3,75%	4,00%	4,00%	4,00%

We begroten een gemiddeld niveau van € 20 miljoen aan kasgeldleningen. We willen daarmee voorkomen dat we op langere termijn overliquide (een positief totaalsaldo op onze bankrekeningen) raken ingeval bijvoorbeeld investeringsuitgaven achterblijven bij de verwachtingen.

(bedragen x € 1.000)

Rentekosten	2027
Langlopende leningen	13.313
Kasgeldleningen € 20 miljoen tegen 2%	400
Overige rentekosten	224
Totale rentekosten 2027	**13.937**

Leningen kunnen wij direct bij een geldgever aantrekken, maar ook via een geldmakelaar. Geldgevers zijn van oudsher meestal zogenoemde sectorbanken, zoals BNG Bank en NWB Bank. Via geldmakelaars hebben gemeenten ook toegang tot geldverstrekkers uit de publieke sector zoals provincies (veelal voor langlopende financiering) of tot institutionele beleggers zoals pensioenfondsen en verzekeraars (veelal voor kortlopende financiering).

Renteresultaat en rekenrente

De omslagrente berekenen we door de aan de taakvelden toe te rekenen rente (de rente over de reeds afgesloten financiering) te delen door de boekwaarde per 1 januari van de vaste activa die integraal zijn gefinancierd. De omslagrente moet vervolgens op consistente en eenduidige wijze worden toegerekend aan de taakvelden. Het is niet toegestaan om per investering of taakveld te differentiëren in het toe te rekenen rentepercentage.

Volgens de regels van het BBV begroten en verantwoorden we alle externe rentelasten en rentebaten in eerste instantie op het taakveld Treasury. Dit betekent ook dat we alle rentebaten voortkomend uit het verstrekken van leningen aan woningcorporaties, sportinstellingen, ambtenaren, etc. op het taakveld Treasury moeten begroten en verantwoorden.

Van projectfinanciering is sprake wanneer een lening extern is aangetrokken specifiek ten behoeve van de financiering van een project (i.c. de piekbetaling voor de nieuwbouw gemeentehuis, de Flora grondexploitatie en nieuwbouw van de parkeerfaciliteit Flora). De rentelasten voortkomend uit deze financiering moeten we daarom toerekenen aan die activiteit op het betreffende taakveld.

Het BBV staat toe dat we een rentevergoeding over het eigen vermogen (reserves) toerekenen. Dit wordt bespaarde rente genoemd. De bespaarde rente mag maximaal het rentepercentage zijn dat we als gemeente over extern aangetrokken financieringsmiddelen vergoeden.

Onderdeel van de berekening van de omslagrente is de jaarlijkse rentetoevoeging aan voorzieningen, die gewaardeerd zijn op de methode van contante waarde. Dit betreft voorzieningen voor pensioenaanspraken en wachtgelden voor (oud)wethouders. Voor de op deze voorzieningen bij te schijven rente volgen wij de jaarlijkse Circulaire aanpassingen Appa-pensioenen en inhoudingen die jaarlijks door het Ministerie van BZK wordt gepubliceerd.

(bedragen x € 1.000)

Renteschema		Bedrag 2027
A	Externe rentelasten over de korte en lange financiering	13.937
B	Externe rentebaten	445
Totaal door te berekenen		**13.492**
C	Minus: rente van projectfinanciering	-1.344
Saldo door te berekenen rente		**12.148**
D1	Rente over eigen vermogen	8.377
D2	Rente over voorzieningen (op basis van contante waarde)	250
E	**Aan taakvelden toe te rekenen omslagrente**	**20.775**
F	Werkelijk aan taakvelden toegerekende omslagrente	21.255
Renteresultaat op het taakveld treasury		**480**

- Geraamd rentepercentage over externe financiering: 2,79%.
- Door te berekenen omslagpercentage o.b.v. renteschema (post E): 2,74%.
- In begroting doorberekend omslagpercentage (post F): 2,80%.

Het renteresultaat mag op grond van BBV-voorschriften maximaal 25% bedragen van wat op grond van het renteschema kan worden toegerekend (post E in bovenstaand schema). Indien deze afwijking groter uitvalt, dan moet op grond van BBV een nacalculatie plaatsvinden waarbij post F zodanig moet worden aangepast dat het renteresultaat weer maximaal 25% bedraagt. Het verwachte renteresultaat op grond van bovenstaande tabel bedraagt 2,3% en valt daarmee dus ruim binnen de BBV-marges.

Kasstroomoverzicht

(bedragen x € 1.000)

Liquiditeitsprognose	Werkelijk 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Kasstroom uit operationele activiteiten						
Resultaat voor bestemming	17.606	-2.609	-8.504	-10.957	-4.792	-2.364
Afschrijvingen, afwaarderingen	23.147	23.817	26.184	28.519	29.025	30.443
Mutatie voorzieningen	6.101	-4	1.230	1.288	1.466	2.459
Mutatie waarborgsommen, overige vaste schulden	-87	0	0	0	0	0
Mutatie voorraden	-22.946	-15.607	4.132	17.816	44.647	52.274
Mutaties werkkapitaal:						
Mutatie kortlopende uitzettingen (excl. Schatkist), overlopende activa	-3.523	0	0	0	0	0
Mutatie vlottende schuld (excl. kortlopende leningen en banksaldi), overlopende passiva	17.980	0	0	0	0	0
Kasstroom uit operationele activiteiten	**38.278**	**5.597**	**23.042**	**36.666**	**70.346**	**82.812**
Kasstroom uit investeringsactiviteiten						
Bruto investeringen in (im)materiële vaste activa	-34.842	-150.415	-119.469	-66.991	-50.889	-40.222
Bijdragen van derden m.b.t. (im)materiële vaste activa	4.148	25.537	12.400	15.620	2.770	0
Desinvesteringen van (im)materiële vaste activa	2.866	0	0	0	0	0
Mutaties financiële vaste activa - kapitaalverstrekking aan deelnemingen en verstrekte leningen	-494	-3.297	-649	-599	-349	-349
Kasstroom uit investeringsactiviteiten	**-28.322**	**-128.175**	**-107.718**	**-51.970**	**-48.468**	**-40.571**
Financieringsbehoefte (-) c.q. overschot (+)	**9.956**	**-122.578**	**-84.676**	**-15.304**	**21.878**	**42.241**
Kasstroom uit financieringsactiviteiten						
Mutatie uitzettingen in 's Rijks schatkist	16.130	0	0	0	0	0
Mutatie opgenomen kasgeldleningen	0	27.035	0	0	0	0
Subtotaal kasstroom uit kortlopende financieringstransacties	*16.130*	*27.035*	*0*	*0*	*0*	*0*
Toename opgenomen langlopende leningen	10.000	162.884	126.189	55.864	11.286	0
Aflossingen op langlopende leningen	-43.196	-60.742	-41.513	-40.560	-33.164	-42.241
Subtotaal kasstroom uit langlopende financieringstransacties	*-33.196*	*102.142*	*84.676*	*15.304*	*-21.878*	*-42.241*
Kasstroom uit financieringsactiviteiten	**-17.066**	**129.177**	**84.676**	**15.304**	**-21.878**	**-42.241**
Mutatie geldmiddelen	**-7.110**	**6.599**	**0**	**0**	**0**	**0**
Liquide middelen / bankschulden begin dienstjaar	512	-6.599	0	0	0	0
Liquide middelen / bankschulden einde dienstjaar	-6.598	0	0	0	0	0
Mutatie geldmiddelen	**-7.110**	**6.599**	**0**	**0**	**0**	**0**

Wettelijke normen

In de Wet fido zijn drie normen bepaald, te weten twee normen voor renterisico's en een norm voor het Schatkistbankieren.

Renterisico's

In de Wet fido gelden de volgende twee renterisico's:

1) Het renterisico van de vlottende (kortlopende) schuld.
Om dit risico te beheersen is in de Wet fido een norm gesteld voor het maximum bedrag waarop de gemeente haar financiële bedrijfsvoering met kortlopende middelen (looptijd < 1 jaar) mag financieren: **de kasgeldlimiet**. Hiermee wordt voorkomen dat de fluctuatie van de korte rente een te grote invloed heeft op het niveau van de rentelasten in het begrotingsjaar. Deze limiet is vastgesteld op 8,5% van het begrotingstotaal aan lasten voor bestemming van het betreffende jaar. Dit begrotingstotaal bedraagt voor 2027 € 455,1 miljoen. De kasgeldlimiet komt daarmee voor 2027 uit op € 38,7 miljoen. In de begroting gaan we uit van een gemiddeld niveau van kasgeldleningen van € 20 miljoen.

De Wet fido schrijft voor dat per kwartaal de gemiddelde stand van de netto vlottende schuld moet worden afgezet tegen de kasgeldlimiet. Een overschrijding van de kasgeldlimiet in twee achtereenvolgende kwartalen is toegestaan.

2) Het renterisico van de langlopende schuld.
Dit renterisico is gedefinieerd als de som van aflossingen en renteherzieningen binnen de langlopende leningenportefeuille. Om het daaruit voortvloeiende risico te beheersen is in de Wet fido een norm gesteld om die renteherzieningen en aflossingen goed in de tijd te spreiden: **de renterisiconorm**. Het doel daarvan is het voorkomen van een overmatige afhankelijkheid van het renteniveau in één bepaald jaar. Een dergelijke spreiding voorkomt dat een onverwachte wijziging van de kapitaalmarktrente direct leidt tot grote schommelingen in de gemeentelijke jaarlijkse rentelasten. De renterisiconorm is vastgesteld op 20% van bovengenoemd begrotingstotaal en komt daarmee voor 2027 uit op € 91,0 miljoen. Deze waarde heeft derhalve geen betekenis voor de omvang van de gemeentelijke schuldpositie, maar geeft in het geval van Westland aan dat plotselinge renteschommelingen op de kapitaalmarkt niet te snel doorwerken in onze rentelasten. In onderstaande tabel is het renterisico voor de komende jaren in beeld gebracht. Uit de tabel blijkt dat de gemeente binnen de renterisiconorm opereert.

(bedragen x € 1.000.000)

Ontwikkeling renterisico(norm)	2027	2028	2029	2030
Begrotingstotaal aan lasten voor bestemming	455,1	450,9	465,0	472,6
Percentage renterisiconorm	20%	20%	20%	20%
Renterisiconorm	91,0	90,2	93,0	94,5
Renterisico op vaste schuld	41,5	40,6	33,2	42,2
Ruimte (+) / Overschrijding (-)	**+49,5**	**+49,6**	**+59,8**	**+52,3**

Schatkistbankieren

In de Wet fido is een bepaling opgenomen over het verplicht schatkistbankieren voor decentrale overheden. De belangrijkste reden voor de invoering van het verplicht schatkistbankieren was het

beheersen van de overheidsschuld. Immers, geld dat decentrale overheden in de Schatkist aanhouden verminderen de leenbehoefte van de Staat. Op grond van de Regeling Schatkistbankieren dienen decentrale overheden eventuele overtollige geldmiddelen in ’s Rijks Schatkist aan te houden. Dit betreft geldmiddelen die wel op de gemeentelijke bankrekening staan, maar tijdelijk niet nodig zijn voor de uitoefening van de publieke taken en verantwoordelijkheden.

Decentrale overheden hoeven niet elke Euro die zij als zodanig op haar bankrekening heeft staan naar de Schatkist over te boeken. Daartoe is een drempelbedrag bepaald. Dit drempelbedrag bedraagt 2,0% van het begrotingstotaal van € 455,1 miljoen. Voor 2027 houdt dit in dat er gemiddeld op dagbasis maximaal een saldo van € 9,1 miljoen buiten de Schatkist mag worden aangehouden. Wij hebben ervoor gekozen dat onze huisbankier BNG Bank het saldo boven de € 0,5 miljoen automatisch afroomt. Daarmee voldoet de gemeente te allen tijde aan de drempelbepalingen. Over tegoedsaldi op onze rekening bij de Schatkist ontvangen wij een door het Ministerie van Financiën vastgestelde rentevergoeding.

Uitgezette geldleningen
Westland heeft een beperkte portefeuille aan uitgezette leningen. De belangrijkste leningen zijn de starters- en blijversleningen, die via het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting (SVn) lopen. Daarnaast is er nog een aantal personeelshypotheken en zijn er nog enkele oude uitstaande leningen die zijn verstrekt aan woningcorporaties. In totaal gaat het per begin 2027 naar verwachting nog over een bedrag van circa € 19,6 miljoen. Het risico op deze leningen schatten we in als zeer klein.

Verstrekte garanties en borgstellingen
Naast uitgezette leningen verstrekt Westland uit hoofde van de publieke taak ook borgstellingen op door lokaal actieve instellingen, verenigingen, stichtingen e.d. opgenomen bancaire leningen. Hiermee neemt de gemeente het debiteurenrisico dat de bank loopt over. De gemeentelijke borgstelling zorgt ervoor dat instellingen tegen gunstiger voorwaarden (o.a. rente) kunnen lenen dan dat zij dat zelf zouden kunnen. Het beleid ten aanzien van deze zaken is vastgelegd in de Beleidsregels garanties en borgstellingen gemeente Westland. Indien de gemeente leningen verstrekt of waarborgt is daaraan een kredietrisico verbonden, ofwel het risico dat de geldnemer niet meer aan zijn verplichtingen kan voldoen.

We maken onderscheid tussen directe en indirecte borgstellingen.

Bij directe borgstellingen is de garantie direct aan de bank gericht die de lening heeft verstrekt. Wanneer de geldnemer niet betaalt, wordt de gemeente op de garantie aangesproken. Verstrekking van de garanties gebeurt uitsluitend op financiering van maatschappelijke projecten, wanneer het project zonder garantie niet financierbaar is. Bij borgstellingen in de sfeer van sport kan er sprake van zijn dat de Stichting Waarborgfonds Sport (SWS) als mede-borg optreedt. In dat geval wordt het risico gezamenlijk gedragen. Per begin 2027 verwachten we voor directe borgstellingen een stand van € 57,5 miljoen.

Bij indirecte borgstellingen spelen gemeenten, samen met het Rijk, een zogenoemde achtervangrol in de zekerheidsstructuur van een waarborgfonds, bijvoorbeeld het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW). De achtervangpositie houdt in dat gemeenten en Rijk kunnen worden aangesproken indien het fondsvermogen naar aanleiding van een ernstige calamiteit in de corporatiesfeer niet toereikend zou zijn. In dat geval dienen gemeente(n) en Rijk liquiditeit aan het WSW te verstrekken in de vorm van een achtergestelde, renteloze lening. De betrokkenheid van overheden in de

achtervang geeft aan banken de overtuiging dat de risico's minimaal zijn indien het WSW een borging afgeeft. Door deze structuur kunnen woningcorporaties die bij het waarborgfonds aangesloten zijn tegen de laagst mogelijke rente lenen. Dit draagt onder andere bij aan een gematigde ontwikkeling van huurprijzen. Mede vanwege de strenge toelatingscriteria en periodieke toetsing door het waarborgfonds loopt de gemeente hierbij een lager risico dan bij directe borgstellingen. Voor indirecte borgstellingen wordt per begin 2027 een stand verwacht van € 177,5 miljoen. Dit betreft 25% van het voor Westlandse woningcorporaties geborgde bedrag. Deze 25% heeft te maken met de afgesproken verdeling indien het WSW een beroep doet op de achtervang. Deze verdeling luidt 50% Rijk, 25% voor de schadegemeente (de gemeente waarin de corporatie zich bevindt waar schade geleden wordt) en 25 % voor de overige gemeenten in Nederland (uit hoofde van solidariteit binnen het stelsel).

4.2 Overzicht van baten en lasten per programma

In deze tabel is per jaar een kolom opgenomen met de begroting 2027, het effect van het CWP, en het totaal hiervan.

Rijlabels	Begroting 2027	CWP 2027	Totaal 2027	Begroting 2028	CWP 2028	Totaal 2028	Begroting 2029	CWP 2029	Totaal 2029	Begroting 2030	CWP 2030	Totaal 2030
Baten	**-445.872**	**-750**	**-446.622**	**-439.186**	**-750**	**-439.936**	**-459.424**	**-750**	**-460.174**	**-469.500**	**-750**	**-470.250**
0. Bestuur en ondersteuning	-316.139	-	-316.139	-307.968	-	-307.968	-304.661	-	-304.661	-309.833	-	-309.833
1. Veiligheid	-1.662	-	-1.662	-1.662	-	-1.662	-1.662	-	-1.662	-1.662	-	-1.662
2. Verkeer, vervoer en water-staat	-2.252	-	-2.252	-2.252	-	-2.252	-2.252	-	-2.252	-2.252	-	-2.252
3. Economie	-991	-	-991	-991	-	-991	-991	-	-991	-991	-	-991
4. Onderwijs	-1.583	-	-1.583	-1.583	-	-1.583	-1.583	-	-1.583	-1.583	-	-1.583
5. Sport, cultuur en recreatie	-3.112	-	-3.112	-3.112	-	-3.112	-3.112	-	-3.112	-3.112	-	-3.112
6A. Sociaal domein Jeugd	-93	-	-93	-1.593	-	-1.593	-1.593	-	-1.593	-1.593	-	-1.593
6B. Sociaal domein WMO	-315	-	-315	-315	-	-315	-315	-	-315	-315	-	-315
6C. Sociaal domein Inkomen	-28.373	-	-28.373	-28.373	-	-28.373	-28.373	-	-28.373	-28.373	-	-28.373
6D. Sociaal domein Overig	-5.441	-750	-6.191	-5.429	-750	-6.179	-5.422	-750	-6.172	-5.422	-750	-6.172
7. Volksgezondheid en milieu	-42.923	-	-42.923	-44.407	-	-44.407	-45.884	-	-45.884	-47.090	-	-47.090
8. Volkshuisvesting, leefomge-ving en stedelijke vernieuwing	-42.988	-	-42.988	-41.501	-	-41.501	-63.576	-	-63.576	-67.274	-	-67.274
Lasten	**446.115**	**9.010**	**455.125**	**442.104**	**8.790**	**450.894**	**458.392**	**6.574**	**464.966**	**464.839**	**7.776**	**472.615**
0. Bestuur en ondersteuning	79.477	4.419	83.896	74.250	3.336	77.586	70.561	2.858	73.419	69.559	3.893	73.452
1. Veiligheid	16.811	350	17.161	16.849	350	17.199	16.786	50	16.836	16.834	50	16.884
2. Verkeer, vervoer en water-staat	26.815	16	26.831	29.013	16	29.029	29.539	16	29.555	30.447	16	30.463
3. Economie	3.419	74	3.493	3.439	74	3.513	3.449	-56	3.393	3.458	-56	3.402
4. Onderwijs	19.803	384	20.187	21.099	384	21.483	20.469	384	20.853	21.211	384	21.595
5. Sport, cultuur en recreatie	41.712	314	42.026	42.485	264	42.749	41.562	164	41.726	42.147	164	42.311
6A. Sociaal domein Jeugd	52.857	-	52.857	52.274	-	52.274	50.975	-	50.975	50.975	-	50.975
6B. Sociaal domein WMO	34.012	11	34.023	33.269	11	33.280	33.116	11	33.127	33.116	11	33.127
6C. Sociaal domein Inkomen	54.903	1.188	56.091	52.734	2.556	55.290	52.693	1.828	54.521	52.708	1.995	54.703
6D. Sociaal domein Overig	14.736	771	15.507	14.878	771	15.649	14.866	771	15.637	14.731	771	15.502
7. Volksgezondheid en milieu	49.749	409	50.158	51.491	259	51.750	52.203	59	52.262	53.170	59	53.229
8. Volkshuisvesting, leefomge-ving en stedelijke vernieuwing	51.821	1.074	52.895	50.323	769	51.092	72.173	489	72.662	76.483	489	76.972
Onttrekkingen	-15.997	-7.874	-23.871	-11.475	-6.134	-17.609	-7.776	-4.169	-11.945	-7.492	-169	-7.661
Stortingen	12.408	1.000	13.408	7.144	1.000	8.144	7.180	1.000	8.180	2.260	-	2.260
Saldo begroting inclusief CWP	**-3.346**	**1.386**	**-1.960**	**-1.413**	**2.906**	**1.491**	**-1.628**	**2.655**	**1.026**	**-9.893**	**6.857**	**-3.037**

4.6 Geprognosticeerde balans

Begroting 2027:

Balans	Werkelijk 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Activa	**783.329**	**903.282**	**972.444**	**959.782**	**891.822**	**847.162**
Vaste activa	**552.536**	**656.894**	**730.188**	**735.342**	**712.029**	**719.643**
(Im)materiële vaste activa	523.422	624.483	697.128	701.683	678.021	685.286
Financiële vaste activa: kapitaalverstrekkingen	10.722	12.820	12.820	12.820	12.820	12.820
Financiële vaste activa: leningen	18.392	19.591	20.240	20.839	21.188	21.537
Financiële vaste activa: uitzettingen > 1 jaar	-	-	-	-	-	-
Vlottende activa	**230.793**	**246.388**	**242.256**	**224.440**	**179.793**	**127.519**
Liquide middelen	12	-	-	-	-	-
Overlopende activa	30.274	30.274	30.274	30.274	30.274	30.274
Uitzettingen < 1 jaar	32.195	32.195	32.195	32.195	32.195	32.195
Voorraden: gereed product en handelsgoederen	1.630	1.630	1.630	1.630	1.630	1.630
Voorraden: onderhanden werk en overige grond- en hulpstoffen	166.682	182.289	178.157	160.341	115.694	63.420
Passiva	**783.329**	**903.282**	**972.444**	**959.782**	**891.822**	**847.162**
Vaste passiva	**685.668**	**785.197**	**854.359**	**841.697**	**773.737**	**729.077**
Eigen vermogen	306.997	304.388	304.145	301.227	302.259	306.921
Vaste schulden	327.499	429.641	497.816	486.784	416.326	364.545
Voorzieningen	51.172	51.168	52.398	53.686	55.152	57.611
Vlottende passiva	**97.661**	**118.085**	**118.085**	**118.085**	**118.085**	**118.085**
Overlopende passiva	61.782	61.782	61.782	61.782	61.782	61.782
Vlottende schuld	35.879	56.303	56.303	56.303	56.303	56.303

Begroting 2027 + CWP:

Balans	Werkelijk 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Activa	**783.329**	**903.282**	**980.685**	**986.320**	**961.116**	**918.970**
Vaste activa	**552.536**	**656.894**	**738.429**	**761.880**	**781.323**	**791.451**
(Im)materiële vaste activa	523.422	624.483	705.369	728.221	747.315	757.094
Financiële vaste activa: kapitaalverstrekkingen	10.722	12.820	12.820	12.820	12.820	12.820
Financiële vaste activa: leningen	18.392	19.591	20.240	20.839	21.188	21.537
Financiële vaste activa: uitzettingen > 1 jaar	-	-	-	-	-	-
Vlottende activa	**230.793**	**246.388**	**242.256**	**224.440**	**179.793**	**127.519**
Liquide middelen	12	-	-	-	-	-
Overlopende activa	30.274	30.274	30.274	30.274	30.274	30.274
Uitzettingen < 1 jaar	32.195	32.195	32.195	32.195	32.195	32.195
Voorraden: gereed product en handelsgoederen	1.630	1.630	1.630	1.630	1.630	1.630
Voorraden: onderhanden werk en overige grond- en hulpstoffen	166.682	182.289	178.157	160.341	115.694	63.420
Passiva	**783.329**	**903.282**	**980.685**	**986.320**	**961.116**	**918.970**
Vaste passiva	**685.668**	**785.197**	**862.599**	**868.234**	**843.030**	**800.884**
Eigen vermogen	306.997	304.388	295.884	284.927	280.135	277.771
Vaste schulden	327.499	429.641	514.317	529.621	507.743	465.502
Voorzieningen	51.172	51.168	52.398	53.686	55.152	57.611
Vlottende passiva	**97.661**	**118.085**	**118.085**	**118.085**	**118.085**	**118.085**
Overlopende passiva	61.782	61.782	61.782	61.782	61.782	61.782
Vlottende schuld	35.879	56.303	56.303	56.303	56.303	56.303

4.7 Overzicht EMU-saldo

Begroting 2027:

Mutaties (1 januari tot en met 31 december)	Verwachte realisatie 2026	Begroot 2027	Begroot 2028	Begroot 2029	Begroot 2030
Exploitatiesaldo voor bestemming (A)	-2.609	-243	-2.918	1.032	4.662
Mutatie (im)materiële vaste activa (B) (1)	101.061	72.645	4.555	-23.662	7.265
Mutatie voorzieningen (C) (2)	-4	1.230	1.288	1.466	2.459
Mutatie voorraden onderhanden werk m.b.t. grondexploitaties (D)(3)	15.607	-4.132	-17.816	-44.647	-52.274
Verwachte boekwinst bij verkoop effecten en (im)materiële vaste activa (E)	0	0	0	0	0
EMU-SALDO (A-B+C-D-E)	**-119.281**	**-67.526**	**11.631**	**70.807**	**52.130**
Referentiewaarde EMU-SALDO (voor 2027 e.v.: schatting uitkomst Septembercirculaire 2026)	-19.388	-20.000	-20.000	-20.000	-20.000
Verschil (minteken = overschrijding referentiewaarde)	**-99.893**	**-47.526**	**31.631**	**90.807**	**72**

Begroting 2027 + CWP:

Mutaties (1 januari tot en met 31 december)	Verwachte realisatie 2026	Begroot 2027	Begroot 2028	Begroot 2029	Begroot 2030
Exploitatiesaldo voor bestemming (A)	-2.609	-8.504	-10.957	-4.792	-2.364
Mutatie (im)materiële vaste activa (B) (1)	101.061	80.885	22.852	19.094	9.779
Mutatie voorzieningen (C) (2)	-4	1.230	1.288	1.466	2.459
Mutatie voorraden onderhanden werk m.b.t. grondexploitaties (D)(3)	15.607	-4.132	-17.816	-44.647	-52.274
Verwachte boekwinst bij verkoop effecten en (im)materiële vaste activa (E)	0	0	0	0	0
EMU-SALDO (A-B+C-D-E)	**-119.281**	**-84.027**	**-14.705**	**22.227**	**42.590**
Referentiewaarde EMU-SALDO (voor 2027 e.v. conform Septembercirculaire 2026)	-19.388	-20.833	-20.833	-20.833	-20.833
Verschil (minteken = overschrijding referentiewaarde)	**-99.893**	**-63.194**	**6.128**	**43.060**	**63.423**

Nieuwe 3e en 4e alinea voor onderdeel 4.7 Overzicht EMU-saldo:

Per gemeente wordt een referentiewaarde bepaald als aandeel in het gezamenlijke EMU-saldo van de gemeenten. De laatste referentiewaarde is bekend gemaakt in de Septembercirculaire 2025. Daarin was voor gemeente Westland voor 2026 een referentiewaarde bepaald van circa € 19,4 miljoen. In de Septembercirculaire 2026 is de referentiewaarde voor 2027 gesteld op circa € 20,8 miljoen. Voor 2027 wordt een EMU-tekort berekend van € 84,0 miljoen, ofwel € 63,2 miljoen hoger dan de referentiewaarde. De voornaamste reden voor het tekort komt voort uit de verwachte investeringen in dat jaar. De overschrijding van de referentiewaarde is uitsluitend op rijksniveau relevant, in combinatie met de waarden van de andere overheden.

Vanaf 2028 nemen de verwachte investeringsuitgaven af en nemen ontvangsten uit grondexploitaties vanwege - per saldo - verkopen juist toe. Door deze ontwikkeling wordt over de jaren 2029 en 2030 juist een positief EMU-saldo verwacht, dit zoals blijkt uit onderstaande tabel.